

Účastník knihovního řízení nemůže se domáhati pořadem práva změny pravoplatného rozhodnutí vydaného v knihovním řízení, nepřipouští-li to zvláštní právní předpis.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1939, Rv I 1167/39.)

Žalobou podle §§ 61, 62 kn. zák. domáhá se žalobkyně výmazu vkladu práva zástavního pro pohledávku Františka B. na její nemovitosti podle dlužního úpisu ze dne 22. září 1937 váznoucího zejména proto, že onen dlužní úpis, na základě něhož došlo k vkladu zástavního práva, jest již sám o sobě neplatný, ježto neobsahuje právní důvod závazku žalobkyně a nemá náležitosti vkladní listiny. Nižší soudy uznaly podle žaloby, přiklonivše se v podstatě k tomuto žalobnímu důvodu, že totiž onen dlužní úpis nemá náležitosti vkladní listiny, takže nutno proto i vklad zástavního práva opřený o tento dlužní úpis míti za neplatný.

Nejvyšší soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Jde o žalobu podle §§ 61 a 62 knih. zák. Takovou žalobou nelze však uplatňovati, že sporný vklad neměl býti povolen z důvodu práva formálního, předpokládajíc, že knihovní usnesení, kterým byl vklad povolen, nabylo formální právní moci (rozh. č. 3728 a 8944 Sb. n. s.). Vždyť žaloba o výmaz není určena k tomu, aby se jí dohánělo to, čeho se měl účastník domáhati rekursem do usnesení povolujícího knihovní zápis. To plyne také z ustanovení § 33, odst. 2, zákona ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n. o zásadních ustanoveních řízení nesporného. Účastník knihovního řízení musí obsahu pravomocného rozhodnutí dbáti a jemu se podrobiti; zásadně nemůže tedy ani pořadem práva se domáhati změny rozhodnutí. Možno to jenom tam, kde by zvláštní zákon to připouštěl. Ale již shora bylo dolíčeno, že ustanovení §§ 61 a 62 knih. zák. to nepřipouští. Právem proto vytýká dovolatel, že nižší soudy se nezabývaly otázkou, zda dotčené knihovní usnesení nabylo již právní moci. Jde o vadu odvolacího řízení, kterou je stíženo také řízení před soudem první stolice (č. 2 § 503 c. ř. s.). Zjistí-li prvý soud, že knihovní usnesení nabylo již právní moci, bude na něm, aby se vypořádal s případnými hmotněprávními námitkami žalobkyně vznesenými proti platnosti vkladu.

Čís. 17483.

Jde o přímou škodu, domáhá-li se poškozený náhrady škody, kterou mu způsobil škůdce tím, že nakazil při souloži jeho manželku pohlavní chorobou a tato nákaza byla pak manželkou přenesena i na poškozeného.

K otázce postačitelnosti důkazu o příčinné souvislosti mezi závadným jednáním škůdcovým a tvrzenou škodou.

Pokud rozhodnutí o žalobním nároku závisí na zjištění odsuzujícího rozsudku trestního soudu, jehož je třeba k náplni skutkové podstaty trestného činu, jest jím civilní soud vázán, třebas se toto zjištění netýká přímo poškozeného, nýbrž jiné osoby, skrze niž byla odsouzeným škůdcem způsobena poškozenému škoda.

Pokud je civilní soud vázán zjištěním trestního soudu v otázce příčinné souvislosti, jde-li o delikt ohrožovací (§ 18, odst. 1 zákona o potírání pohl. nemocí).

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1939, Rv I 1204/39.)

Žalobce se domáhá náhrady škody, kterou prý mu žalovaný způsobil tím, že jeho manželku při souloži nakazil kapavkou, kterážto nákaza byla pak přenesena i na žalobce. Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Nejde o nepřímou škodu, jak mylně usuzuje napadený rozsudek. O nepřímé škodě lze mluvit jen tehdy, vzešla-li třetí osobě, rozdílné od přímo poškozeného, škoda ze škůdcova jednání, které jest proti osobě, jednáním přímo poškozené, bezprávným (srov. rozh. č. 9674 a j. Sb. n. s.). V souzeném případě je však tvrzená škoda v přímé souvislosti s tím, co se žalovanému klade za vinu, že totiž, dopustiv se cizoložství s manželkou žalobcovou, ji pohlavně nakazil, při čemž vytýkané jednání žalovaného je bezprávné i proti žalobci. Klade-li rozsudek důraz na to, že se podle žalobního tvrzení žalobce nakazil teprve od své manželky, přehlíží, že s hlediska §§ 1294 a násl. obč. zák. nesejde na tom, zda jednání škůdcovo bylo bezprostřední příčinou škody. Za t. zv. mezipříčiny odpovídá, kdo způsobil, že k nim došlo (rozh. č. 11851 Sb. n. s.). Podle § 1296 obč. zák. bylo arci na žalobci, aby mimo ostatní náležitosti uplatňovaného nároku na náhradu škody dokázal též příčinnou souvislost mezi závadným jednáním žalovaného a tvrzenou škodou. Požadují-li však nižší soudy po této stránce důkaz stoprocentní, jakoukoliv pochybnost vylučující, neuvědomují si především, že úkolem dokazování není a podle povahy věci ani nemůže býti, aby byla zjednána absolutní jistota (kterou lze získati jen zřídka), nýbrž jen, aby soudce mohl nabýti přesvědčení o dokazované skutečnosti. Pokud jde o otázku příčinné souvislosti, nutno dále uvážit, že při nemožnosti zcela přesného důkazu jde tu zpravidla jen o větší nebo menší míru pravděpodobnosti, že podle obecné zkušenosti škoda za pravidelného průběhu věci by nebyla nastala bez jednání škůdcova (srov. Klang-Wolff, Komentář k § 1294 obč. zák., IV. sv., str. 13, dále Smid, Der prima — facie Be-

weis, insbesondere bei Schadenersatzansprüchen, str. 27—29 a str. 39). Právem vytýká dovolání mylnost názoru nižších soudů, že v souzené věci nebyly podle § 268 c. ř. s. vázány obsahem rozsudku krajského soudu v L., jímž byl žalovaný pravoplatně odsouzen pro přestupek podle § 18 (1) zákona ze dne 11. července 1922, č. 241 Sb. z. a n. o potírání pohlavních nemocí, spáchaný právě též na manželce žalobcově. Je sice pravda, že se odsuzující nález trestního soudu netýká naky žalobcovy. Než z toho plyne jen, že úkolem nižších soudů bylo zjistiti, zda trestný čin žalovaného měl v zápětí též onemocnění žalobcovo. Ale nikterak nelze z oné skutečnosti dovoditi, že by trestní rozsudek neměl pro tuto rozepři významu podle § 268 c. ř. s. ani potud, pokud odsuzující nález je vybudován na zjištění, že žalovaný v době, kdy souložil s manželkou žalobcovou, byl stížen nakažlivou kapavkou a že on to byl, který (kromě Rity M-ové) též Emmu G-ovou nakazil. Naopak jest přisvědčiti dovolateli, že onen obsah trestního rozsudku byl ve smyslu ustanovení § 268 c. ř. s. závazný též pro nižší soudy, pokud na zjištění tam obsaženém závisí rozhodnutí o žalobním nároku (srov. rozh. č. 6403, 9394 a 12234 Sb. n. s.). Na tom nic nemění, že přestupek podle § 18 (1) zákona o potírání pohlavních nemocí svou podstatou je deliktem ohrožovacím, při němž se nutně nevyžaduje, aby z jednání pachatelova skutečně vzešla pohlavní nákaza jiné osoby. Poněvadž též u Emy G. byla zjištěna kapavka, bylo totiž k náplni skutkové podstaty onoho přestupku (t. j. aby právem bylo lze říci, že žalovaný svým jednáním uvedl G-ovou v nebezpečí pohlavní nákazy) nutno zjistiti, že G-ová před tím nebyla stížena kapavkou a že tedy žalovaný nakazil ji a nikoliv naopak, jak se žalovaný hájil v trestním řízení a jak tvrdil i v tomto sporu. Tím spíše je s naznačeného hlediska bez významu skutečnost zdůrazněná odvolacím soudem, že žalovaný nebyl odsouzen pro vědomé nakažení manželky žalobcovy a Rity M-ové (pro přečin podle § 18, odst. 2, zákona o potírání pohlavních nemocí), nýbrž jen pro přestupek podle § 18 (1) téhož zákona, tedy pro jednání z nedbalosti. To se týká jen subjektivní skutkové podstaty trestného činu, jímž byl žalovaný uznán vinným, nikoliv však otázky příčinné souvislosti, o niž tu jde. Měly tudíž nižší soudy v dotčeném směru jen ještě zjistiti, zda se žalobce, jak tvrdí, nakazil při pohlavním styku s manželkou. Takové zjištění se dosud nestalo. Napadený rozsudek sice uvádí, že prvý soud nevyslovil nikde pochybnosti o tom, že žalobce byl nakažen od své manželky, ale soud své stolice ve svém rozsudku ponechal tuto otázku výslovně otevřenou. Pokud jde o tvrzené uznání žalobního nároku žalovaným, připojuje se napadený rozsudek k úsudku prvního soudu, že by tu mohlo jíti jen o novaci, která předpokládá jsoucnost závazku, jenž se uznáním jen přeměňuje, ale nevzniká, a že tudíž dotčená prohlášení žalovaného nemají významu, když původní závazek nebyl prokázán. Avšak i nižší soudy vycházejí z toho, že bylo alespoň velmi pravděpodobné, že k nákaze došlo jednáním žalovaného. Jestliže za tohoto stavu věci žalovaný uznal, že žalobci způsobil škodu, a uvolil

se ji nahraditi, byl tím vázán bez ohledu na to, zda se žalobci ve sporu podařilo přesně dokázat důvod nároku (srov. rozh. č. 2962, 4047, 8240 Sb. n. s.). Ani z tohoto hlediska není ovšem věc zralá k rozhodnutí, poněvadž se jí nižší soudy po této stránce blíže neobíraly a zejména ani nevyřídily námitku žalovaného, že ono prohlášení neučinil dobrovolně, nýbrž že bylo na něm vynuceno a že je proto neplatné (§ 869 obč. zák.).

Čís. 17484.

Spoluvlastník jest aktivně legitimován k samostatné zápůřčí žalobě proti tomu, kdo si osobuje služebnost bydlení a užívání k společnému majetku.

Bez souhlasu druhých spoluvlastníků nemůže spoluvlastník na ideální části nemovitosti jemu patřící zřídit právo doživotního bydlení a užívání.

Spoluvlastník, jemuž nepřísluší správa celé nemovitosti, nemůže se sám domáhati proti tomu, pro něhož bez souhlasu druhých spoluvlastníků bylo zřízeno druhým spoluvlastníkem na ideální části nemovitosti tomuto vlastníku patřící právo bydlení a užívání, vydání celé nemovitosti pouze jemu.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1929, Rv I 435/39.)

Žalobci byl udělen usnesením prvního soudu ze dne 5. října 1937 příklep na ideální polovici nemovitosti a to domku se zahradou a pozemkem ve vl. č. 55 kat. úz. L. a to na ideální polovici náležející žalovanému Františku K. Vlastníci druhé ideální polovice těchto nemovitostí byla manželka Františka K-a, žalovaná Anna K., která odstoupní smlouvou ze dne 14. října 1937, tedy 10 dní po příklepu, odstoupila svoji ideální polovici domku a ostatních zmíněných nemovitostí své dceři Vlastě K. V této odstoupní smlouvě vymínila si odstupitelka Anna K. pro sebe a svého manžela Františka K. právo doživotního a bezplatného bydlení a užívání a to nerozdílně oběma tak, že v případě úmrtí jednoho z nich zůstane právo doživotního a bezplatného užívání celé a nezkrácené druhému. Tato výměna byla odečtena srážkou z odstoupní ceny 6.000 K. Na základě této odstoupní smlouvy bylo na ideální polovici řečené nemovitosti vloženo vlastnické právo ve prospěch Vlasty K. a současně pro žalované právo doživotního a bezplatného bydlení a užívání. Žalovaní v domě č. 55 v L. skutečně bydlí a nemovitosti po celou dobu užívají. Podle tvrzení žalobce zasáhli žalovaní ujednáním této služebnosti a jejím vložением do pozemkové knihy, byť i jen na ideální polovici nemovitosti vložka č. 55 kat. území L., do spoluvlastnického jeho práva a porušili je, neboť jak zřízení této služebnosti, tak